

V okviru žive javne razprave o habilitacijskih merilih, v kateri je bilo udeleženo več članic in članov Slovenskega sociološkega društva, objavljamo

IZJAVO SLOVENSKEGA SOCIOLOŠKEGA DRUŠTVA O MINIMALNIH STANDARDIH ZA IZVOLITEV V NAZIVE VISOKOŠOLSKIH UČITELJEV, ZNANSTVENIH DELAVCEV IN VISOKOŠOLSKIH SODELAVCEV NA VISOKOŠOLSKIH ZAVODIH

Neizvolitev sociologa dr. Marjana Smrketa v naziv izrednega profesorja na Univerzi v Ljubljani je povod za vnovični razmislek o smiselnosti nekaterih minimalnih pogojev za izvolitev, ki jih postavlja Nacionalna agencija RS za kakovost v visokem šolstvu. To še posebej velja za zahtevo po trimesečnem neprekinjenem bivanju pedagoga ali raziskovalca v tujini, na kar s(m)o mnogi že večkrat opozorili. Na UL v delovni skupini za prenovo habilitacijskih meril pravkar potekajo pogovori o alternativnih načinih dokazovanja mednarodne znanstvene vpetosti kandidatov za izvolitve, ki bi presegli številne pomanjkljivosti sedanjega merila.

Verjamemo, da je za akademsko kariero smiselno in potrebno bivanje na drugih institucijah in v drugih okoljih, kar nas bogati in pogloblja mednarodne stike. V mednarodno povezani akademski skupnosti je danes praktično nemogoče delovati izolirano. Zato zahtevo po trimesečni nepretrgani fizični prisotnosti na tuji univerzi (s čimer so med vrsticami mišljene univerze severno in zahodno od nas) razumemo kot odsev zastarele in provincialne miselnosti. Drugi kazalci, del katerih se že sedaj uporablja – mnenja mednarodno odmevnih kolegov in kolegic, mednarodno prepoznani dosežki in podobno – kažejo veliko več o kandidatih in njihovi akademski odličnosti.

Vendar omenjeni pogoj za izvolitev ni problematičen zgolj na simbolni ravni. Kandidati in kandidatke so namreč pri doseganju tega pogoja-prepuščeni predvsem lastni finančni in organizacijski iznajdljivosti ter zmogljivosti. Ker po novem pogoj velja za doseganje izredne profesure, je veliko kandidatov in kandidatke ob finančnih ovirah soočenih tudi z resnimi osebnimi težavami, vezanimi na usklajevanje profesionalnega in zasebnega življenja. V mnogih primerih gre namreč za osebe (učitelje in učiteljice) mlajše ali srednje generacije, ki so ob polni pedagoški vlogi večkrat preobremenjene s starševstvom in odplačevanjem kreditov. Zahteva po neprekinjeni trimesečni odsotnosti povzroča neenake možnosti tako z vidika družinskega delovanja (in s tem danes še vedno bolj obremenjenih žensk) kot glede na premoženjsko stanje kandidatov in kandidatke. Ob postavljanju meril za izvolitve ne smemo zanemariti realnega položaja kandidatov in kandidatke.

Zaradi povedanega menimo, da je je nujna ponovna presoja pogoja za napredovanje in razmislek, kako omogočiti in spodbuditi čim pogostejše nabiranje izkušenj v mednarodni znanstveni skupnosti. V razmislek je treba vključiti vso kompleksnost njegovega doseganja. Vendar pa to ni edino merilo, o katerem bi bilo potrebno premisliti v tej luči. Tudi zahteva po vodenju projekta je za (mlajše) kandidatke in kandidate pogoj, katerega uresničevanje ni odvisno samo od lastnega znanja in spretnosti, temveč v veliki meri od vrste dejavnikov, na katere ne morejo vplivati. Ob deklariranem spodbujanju najboljših med našimi (predvsem) mlajšimi kolegi in kolegicami, da akademski skupnosti dajo največ od sebe, je pri temeljitem pregledu obstoječih in oblikovanju ustreznih meril za napredovanje v akademske nazive, potrebno imeti v mislih, da gre za pogoje odličnosti, od katerih so odvisne zaposlitve in s tem eksistence kandidatov in kandidatke.

Pozdravljamo začete razprave delovne skupine, ki na UL pripravlja prenovo meril, in pozivamo člane in članice delovne skupine kakor tudi odgovorne na NAKVIS-u in UL, da na podlagi omenjenih in drugih argumentov podanih v javni razpravi, v čim krajšem roku pripravijo predlog spremenjenih meril, ki bo prispeval h kakovostnem in ustvarjalnem delovnem okolju znanstvenikov in znanstvenic.